

uden tvivl have virket inciterende paa mange, hvis de mest nærliggende opgaver var blevet præciseret af en saa kyndig mand som Dr. Fabritius.

Med »Haandbog i Slægtsforskning« er der givet danske personalhistorikere og genealoger en haandsrækning, som ogsaa vil kunne være til hjælp for mange af deres studiefæller indenfor andre historiegrene. Den stillede opgave er af de to forfattere løst paa en udmærket og fuldt tilfredsstillende maade, og enhver arkivmand vil paa grundlag af egen erfaring kunne bevidne, at bogen allerede nu bliver meget brugt. Forhaabentlig vil den ogsaa bidrage til en højnelse af det slægtshistoriske studium, saa dette i højere grad end nu kan være med til at udvide kendskabet til og forstaaelsen af det danske folks fortid.

Johan Hvidtfeldt.

Vejle Amts Stednavne. Udgivet af Stednavneudvalget i Forbindelse med Vejle Amts historiske Samfund (Gad 1944).

Allerede i 1922 udkom det første bind af *Danmarks Stednavne*, nemlig Samsø's Stednavne, der i 1929 efterfulgtes af Frederiksborg Amts Stednavne og i aarene 1933—1944 af Sønderjyske Stednavne I—IV. I sidstnævnte værk er alt det foreliggende stednavnestof medtaget, bebyggelsesnavne saavel som naturnavne, og selv om det kan kritiseres — baade fra et filologisk og historisk synspunkt — maa det dog uden forbehold anerkendes, at der her er skabt et enestaaende værk af uhyre værdi for enhver, der beskæftiger sig med Nordslesvigs historie.

Ogsaa det nu udkomne bind om Vejle Amts Stednavne vil blive hilst velkommen af historikerne, ikke mindst amtets mange lokalhistorikere. Men det kan dog ikke nægtes, at det er noget af en skuffelse for den, der er vant til at arbejde med Sønderjyske Stednavne, hvor man næsten altid kan vente at finde alle de navne, der nu haves kendskab til. Thi ligesom i værket om Frederiksborg amt har man her — for at citere indledningens egne ord — kun medtaget »en Brøkdæl af det rige Stof, som foreligger«. Kun fra middelalderen er næsten alle navne kommet med, derimod er kun de allervigtigste naturnavne fra tiden efter

1513 taget med, og af bebyggelsesnavne finder man kun navne paa købstæder, landsbyer, større enkeltgaarde og lignende, mens navnestof vedrørende almindelige bøndergaarde og enkelthuse kun medtages, forsaavidt det kendes fra middelalderen eller det 16.—17. aarhundrede. For købstædernes vedkommende er udvalget endnu mindre; saaledes er kun de middelalderlige gadenavne kommet med. Der stilles rigtignok en særlig publikation, indeholdende natur- og marknavnestoffet, i udsigt, men da disse planer vel først kan virkeliggøres, naar alle amterne er blevet behandlet, er det jo noget fjerne fremtidsudsigter.

Naar stednavneudvalget har anset det for nødvendigt at foretage denne stærke begrænsning af stoffet, skyldes det naturligvis, at man ellers ikke, med de økonomiske midler man nu engang har til raadighed, vilde kunne komme til vejs ende i en overskuelig aarrække. Og det vilde baade af videnskabelige og praktiske grunde være meget betænkeligt. Men alligevel kan man som historiker ikke lade være med at haabe, at der ved de fremtidige værker maa ske kan vise sig en mulighed for, at i hvert fald alle de navne, der forekommer i tiden før 1700 eller 1750, bliver taget med.

Det er jo ikke mindst for bebyggelseshistorien, at stednavnestoffet er af uvurderlig værdi. I erkendelse heraf har udvalget i en lille indledning ganske kort behandlet bebyggelseshistorien i Vejle amt. Det havde været ønskeligt, om denne havde været lidt fyldigere, ikke mindst da der behandles et saa centralt problem som forbindelsen mellem de bebyggelser, vi kan paavise ad arkæologisk vej, og de bebyggelser, stednavnene bærer vidnybyrd om.

Det er iøvrigt ikke hensigten med denne lille omtale at foretage nogen historisk detailkritik eller give nærmere redegørelse for det fremdragne stednavnestofs betydning for den historiske forskning. Dog skal lokalhistorikernes opmærksomhed henledes paa, at da saa at sige alle navne fra tiden før 1513 er medtaget, er værket et udmærket hjælpemiddel, naar det gælder om at finde frem til de middelalderlige kilder, hvori de forskellige lokaliteter omtales.

Johan Hvidtfeldt.